

VRAAG

Laurenz Peleman (sp.a) Eric Scheire (N-VA)

Betreft (onderwerp):

Klimaatfondsproject, Een klimaatinnovatieve economie stimuleren via schone technologieën, Klimaatinnovatieve economie

Concrete vragen:

Er werden in 2017 al twee workshops in dit kader georganiseerd (rond biofabriek van de toekomst en waterstof).

- Hoe worden deze (en toekomstige) onderwerpen geselecteerd (op vraag van bedrijven/sector)?
- Zijn er opvolgingen gebeurd bij de deelnemers? Wat is het resultaat van die studiedagen?
- Worden de bevoegde provinciale diensten op de hoogte gehouden van de concrete resultaten die uit die kennisuitwisseling voortkomen
- Welke onderwerpen staan er in de toekomst gepland (energie-opslag en -uitwisseling (cfr. INSY en EHUBt), datasystemen, ...)?

Gedeputeerde, diensten: Verhoeve - Economie, POM, Oost-Vlaanderen
Energie landschap

Antwoord: Workshops – onderwerpen, opvolging

De studiedag 'Biofabriek van de toekomst' kaderde binnen het economisch beleid van het provinciebestuur waarbij biogebaseerde economie één van de belangrijkste speerpuntclusters is en tevens een vooraanstaande plaats geniet in het provinciaal klimaatactieplan.

Door de betrokkenheid van de Provincie in industriële en wetenschappelijke ontwikkelingspolen (voor de biogebaseerde economie: Bio base Europe Pilot Plant en Biorefine Cluster Europe) worden de thema's van studiedagen en workshops in het kader van klimaat-innovatieve economie vaak in overleg met partners/bedrijven bepaald.

De studiedag rond waterstof kaderde binnen het Interreg -project 'Waterstofregio 2.0' en kwam er op vraag van WaterstofNet om de resultaten en opportuniteiten voor waterstof in onze provincie voor te stellen. Door de samenwerking met POM en Flux 50 werd het thema waterstof van de workshop verruimd tot 'waterstof- en energietransitie in Oost-Vlaanderen'.

Toekomstige onderwerpen van workshops/studiedagen laten we maximaal aansluiten bij lopende projecten (o.a. EU-projecten) van de Provincie. De deelnemers worden gerekruteerd uit de belangstellenden en stakeholders van de projecten.

De (EU-)projecten waar de Provincie/POM in dit verband aan deelneemt zijn onder meer:

- Smart Energy Link (Interreg Vlaanderen-Nederland) (*)
- Energieke Bedrijven (EFRO Vlaanderen) (*)
- ESCO4Oost-Vlaanderen (i.o.v. VLAIO; beëindigd in 2017) (*)
- Carbon2Value (Interreg 2 Zeeën) (*)
- DOEN (Duurzame Ontwikkeling Energie Neutraliteit) (*)
- Tech2Fab (Interreg France Wallonie Vlaanderen)
- IWTS Inland Waterway Transport Solutions (North Sea Region) (*)
- Blauwe Keten (Interreg Vlaanderen Nederland)

Antwoord: Worden de bevoegde provinciale diensten op de hoogte gehouden van de concrete resultaten die uit die kennisuitwisseling voortkomen?

De meeste van bovenvermelde projecten/initiatieven steunen op nauwe samenwerking met de bevoegde provinciale diensten en/of externe partners.

Op de provinciale klimaatwerkgroep waar de verschillende provinciale diensten vertegenwoordigd zijn, is er - op regelmatige basis - kennisdeling en uitwisseling hierover.

Antwoord: Welke onderwerpen staan er in de toekomst gepland (energie-opslag en -uitwisseling (cfr. INSY en EHUBt), datasystemen, ...)?

Er is een duidelijke focus en aandacht - ook in de (EU)-projecten voor het energie, participatie en klimaatthema (gemarkt met *); logischerwijs zullen toekomstige workshops dan ook hierbij aansluiten, evenals onderwerpen die nauw aansluiten bij de belangrijkste speerpunten van het economisch beleid (biogebaseerde economie, logistiek, cleantech...)

EHUBt heeft als doel om een geïntegreerd energiesysteem te ontwikkelen en concreet zo ver mogelijk uit te werken op een aantal bedrijventerreinen (Balgerhoeke, Zaubeek, Ruien (Erembodegem?) en Gentse Kanaalzone). Die systemen moeten werken als een duurzame energiepil voor het bedrijventerrein's eigen energie vraag EN het bovenlokaal energiemetabolisme dat daarmee in contact staat. Dat houdt in dat naast bijkomende productie van hernieuwbare elektriciteit en duurzame warmte er ook gewerkt moet worden op duurzame brandstoffen, energie-uitwisseling en opslag en omslag. INSY zet specifiek in op de uitbouw van een geïntegreerd warmtenetwerk tussen de bedrijven en over de landsgrens heen.

De provincie Oost-Vlaanderen – ruimte – Oost-Vlaanderen Energielandschap is in beide projecten samen met POMOV partner.

VRAAG

Alfred Boels (N-VA)

Betreft (onderwerp): PTI Eeklo

Concrete vragen:

Stad Eeklo heeft de concessie toegekend van de ondergrond voor een warmtenet aan het consortium "Veolia-Ecopower". Met het PTI in Eeklo kunnen we als provincie een voorbeeld en een kwalitatieve hefboom zijn voor de ganse omgeving. Heeft de provincie bij toewijzing van het EPC contract, hiermee rekening gehouden? Hoe garandeert de provincie dat zij op termijn een onderdeel kunnen vormen van het warmtenet van het consortium "Veolia-Ecopower" Freddy Boels

Gedeputeerde, diensten: Verhoeve – Hertog, Oost-Vlaanderen Energielandschap - Patrimonium

Antwoord

Context

Warmtenetwerk

De gemeenteraad van Eeklo keurde op maandag 18 december 2017 de toekenning van de concessie aan het consortium tussen Ecopower cvba - Veolia NV-SA goed voor de aanleg en exploitatie van een warmtenet in Eeklo. De burgercoöperatie en infrastructuurgroep zullen samen een warmtenet uitbouwen dat burgers en bedrijven in Eeklo van groene warmte zal voorzien. Het net wil onder meer de restwarmte benutten uit de IVM-verbrandingsoven in Eeklo. De definitieve concessieovereenkomst werd dan ondertekend op 01/02/2018. Het consortium heeft nu twee jaar tijd om eerste realisaties van het warmtenet te boeken.

In een eerste fase. In een eerste fase zullen enkele grotere gebouwen in de Oostveldwijk worden aangesloten: het nieuwe zwembad, de sporthal, het psychiatrisch centrum ...

EPC PTI

In zitting van 11 januari 2018 gunde de deputatie het EnergiePrestatieContract PTI Eeklo aan de Tijdelijke Vereniging Wattson-Democo, voor een bedrag van 3.435.979,17 EUR inclusief 6% btw. In dit project wordt conform de trias energetica geïnvesteerd in energiebesparing door spouwmuurisolatie, dakisolatie, aanpak schrijnwerk en beglazing, relighting, luchtgroep- en stookplaatsvernieuwing, enz. De TV garandeert daarna gedurende 10 jaar een energiebesparing van zo'n 50%, en staat in voor het onderhoud en beheer van de nieuwe installaties. Dit project kadert in het EnergieTraject2050.

Het bestek voor het EPC liep dus al op het moment dat de concessie werd toegekend.

Nood aan verwarming

De stookinstallaties van het PTI Eeklo moeten vervangen worden – in de winter van 2016-2017 zaten de leerlingen en het personeel in de kou. Timing: tegen september 2018 moet daar nieuwe warmtevoorziening zijn. Het PTI Eeklo is voorwerp van een, begin 2018, aan Wattson – Democo gegund EPC contract. De stookplaatsen vernieuwen door nieuwe gasketels EN een warmtepomp die gebruikt maakt van de elektriciteit van de PV panelen is vervat in het voorstel van Wattson – Democo om hun EPC engagement te halen. Zij moeten in april kunnen starten willen ze de timing van september halen om

daar ketels draaiende te hebben. Het warmtenetwerk zal niet aan het PTI Eeklo zijn op 1/9/2018, het kan dus niet de warmtebron van het PTI zijn – in eerste instantie.

Aanpassingen EPC voorstel om PTI warmtenetklaar te maken

In deputatie van 15 maart 2018 werd beslist om in het EPC bijkomende investeringen te voorzien zodat het PTI, warmtenet klaar kan gemaakt worden:

- De renovatie van de stookplaatsen gebeurd maar wordt geconcentreerd in één centrale stookplaats in blok B;
- Er komt een verbindingsleiding aan tussen stookplaats blok B en de onderstations in blok A, waaronder de vroegere stookplaats blok
- in de centrale stookplaats wordt voldoende plaats vrij gelaten voor latere uitbreiding met een biomassa- of pelletketel, indien nodig voor het Warmtenet Eeklo;

Alvast met dit voorstel blijft het EnergiePrestatieContract overeind zonder essentiële wijzigingen, maar wordt toch een aanzet gegeven voor het Warmtenet Eeklo met een eerste fase, waarbij PTI Eeklo "Warmtenet-klaar" wordt. Bovendien wordt de héél dringende stookplaatsrenovatie alsnog uitgevoerd vóór het volgende stookseizoen.

De meerkost voor dit voorstel is door TV Wattson-Democo berekend op 105.531,78 EUR excl 6% btw. Deze aanpassing aan het contract kan gegund worden bij wijze van wijziging van de opdracht, zonder het voorwerp ervan te veranderen, conform art. 37 van het KB van 14 januari 2013 (uitvoering overheidsopdrachten).

In overleg met de concessiehouders van het warmtenetwerk Eeklo, Wattson-Democo en de provincie Oost-Vlaanderen, wordt zo snel mogelijk bekeken wat bijkomend nodig is aan contracten, engagementen, afspraken en investeringen om het warmtenetwerk ook effectief naar het PTI te trekken. Er zal ook bekeken worden hoe de stookinstallaties van het PTI op termijn als bak-up installaties in het warmtenetwerk kunnen ingeschakeld worden.

Op die manier kan de provincie Oost-Vlaanderen met haar patrimonium een hefboom zijn voor

- de uitbreiding van het warmtenetwerk
- voor de aansluiting van particulieren (met de uitbreiding zal het net passeren langs particuliere woningen)
- voor het duurzaam opwekken van de warmte in het net (er wordt plaats voorzien op het PTI voor een biomassa/pelletketel)
- voor de leveringszekerheid van het net (back-up werking van de PTI ketels)

VRAAG

Alfred Boels (N-VA)

Betreft (onderwerp): Ontwikkelingen in North Sea Port

Concrete vragen:

Er zijn verschillende ontwikkelingen in "North Sea Port". Verschillende actoren binnen dit gebied willen zich engageren in de ontwikkeling van een warmtenet. Zal onze Provincie met het project INSY hierin een faciliterende rol opnemen ? Freddy Boels

Gedeputeerde, diensten: Verhoeve, Oost-Vlaanderen Energielandschap

Antwoord

Op een aantal plaatsen in North Sea Port wordt reeds restwarmte van productieprocessen uitgewisseld maar hoofdzakelijk 1 op 1: 1 bedrijf levert restwarmte aan 1 ander bedrijf. Nochtans zouden deze bestaande warmteuitwisselingen er baat bij hebben dat zij ingeschakeld worden in een groter warmtenetwerk: meerdere producenten van warmte of leveranciers van restwarmte worden samen met een veelvoud van afnemers gekoppeld wat een veel hogere flexibiliteit, leveringszekerheid en efficiëntie als gevolg zal hebben. Dergelijk net heeft ook een grote meerwaarde om de restwarmte uit NSP uit te koppelen naar de omgeving. De uitbouw van een dergelijk net is niet de core business van de bedrijven, noch van het Havenbedrijf van NSP. Een neutrale partij kan de ontwikkeling van een dergelijk warmtenetwerk faciliteren. De provincie Oost-Vlaanderen is hiervoor zeer geschikt (zie ook de sterktes van de provincie Oost-Vlaanderen inzake werken aan energie).

Vanuit Oost-Vlaanderen Energielandschap – dienst ruimte – wordt sedert het najaar 2017 gewerkt aan een partnerschap in de Gentse Kanaalzone om via projectwerking (met Oa Arcelor-Mittal) en Europese middelen te werken aan de ontwikkeling van een volledig warmtenetwerk in NSP. Er wordt gewerkt aan de indiening van INSY in een van de laatste calls van de lopende Europese subsidiekanalen. (De volgende periode start pas goed en wel op over een tweetal jaar).

Gezien de provinciale middelen voor de eigen inbreng in een Europees project niet werden voorzien in het conclaaf van einde zomer 2017, besliste de deputatie om niet verder te gaan met de opmaak en indiening van INSY.

VRAAG

Eric Scheire (N-VA) **Betreft (onderwerp):**

Concrete vragen: (in kaders)

Gedeputeerde, diensten: Dauwe - Milieu

Een aantal van de klimaat- en energieprojecten worden voorgesteld in de presentatie maar blijven steken op het niveau van een theoretische presentatie.

Daarom zou het nuttig zijn om een aantal concrete projecten toe te lichten:

1. See2Do – de energiescan

- Resultaten van de studie
- Wat heeft de betreffende burger uitgevoerd
- Wat is het resultaat van het project

2. Renovatieadvies

- Resultaten van de studie
- Wat heeft de betreffende burger uitgevoerd
- Wat is het resultaat van het project

3. Eco-wonen trajectbegeleiding

- Resultaten van de studie
- Wat heeft de betreffende burger uitgevoerd
- Wat is het resultaat van het project

Antwoord

1. See2Do – de energiescan (dienst Milieubeleidsplanning)

Project:

Met het project See2Do! wil het Steunpunt Duurzaam Wonen en Bouwen energieverliezen in woningen door middel van thermografie zichtbaar maken, duurzame oplossingen voorstellen en bewoners begeleiden bij hun renovatieplannen.

See2Do! biedt bewoners in twee wijken (de Watertorenwijk in Aalst; Merelstraat – Hovingen in Waarschoot) een thermoscan van de gevel van hun woning.

De bewoners worden daarop uitgenodigd om een gratis renovatieadvies aan huis op basis van thermografie te aan te vragen.

De bewoners die een gratis renovatieadvies aan huis kregen, én renovatiewerken willen starten worden vervolgens uitgenodigd om in een begeleidings- en ontzorgingstraject te stappen waarbij de bewoners voor en tijdens de werken beroep kunnen doen op de diensten van een BENOvatiecoach, voor o.m. het opvragen van offertes, advies bij de materiaalkeuze, de keuze voor technieken e.d.

1. Projectverloop:

september - oktober 2017:

- *Communicatie via folder, flyer*
- *Infoavonden in Aalst en Waarschoot*

december '17 – februari 2018

- *Gevelscans:*

- Aalst 347 gevelscans uitgevoerd in 9 straten
- Waarschoot 157 gevelscans uitgevoerd in 8 straten
- *Renovatieadvies aan huis met thermoscan binnen in de woning*
 - *Start van de woningscans voor gezinnen die de gevelscan niet afgewacht hebben maar zich reeds op basis van de folder of de infoavond hebben ingeschreven voor het renovatieadvies aan huis.*

februari – maart 2018

- *Opmaak en verzending rapporten gevelscans*
- *Opmaak en verzending rapporten woningscans*

december '17 – april 2018

- *Renovatieadvies aan huis met thermoscan binnen in de woning*
 - *Woningscans*
 - *Opmaak en verzending woningscans*
- 2. *Stand op 15 maart 2018:*
 - *504 gevelscans uitgevoerd*
 - *31 aanvragen voor een renovatieadvies aan huis*
 - *waarvan 20 uitgevoerd*
 - *Nog geen aanvraag voor begeleiding en ontzorging.*

2. Renovatieadvies (dienst Milieubeleidsplanning)

Antwoord:

We vormden in 2016 het bestaande bouwadvies voor particulieren om tot een 'renovatieadvies aan huis'. Voortaan komt een onafhankelijk adviseur dus bij de mensen langs om nog beter, en op maat, duurzaam renovatieadvies te verlenen. Reeds in 54 Oost- Vlaamse gemeenten en steden (34 gemeentebesturen in 2015) kunnen we dankzij de bijdrage van het lokaal bestuur (via milieucontract) dit renovatieadvies gratis aanbieden. En in de overige 10 gemeenten betalen de inwoners voor dit advies slechts 68 euro. Er werden sinds de opstart tot december vorig jaar 800 renovatieadviezen aan huis gegeven en 68 bouwadviezen (1 jan 2016- 31 dec 2017). En voor dit jaar zijn er al 111 renovatieadviezen ingepland. Met andere woorden een duidelijke verschuiving haar renovatie.

FLASHBACK

1 mei 2016 - 30 April 2017

In december hebben we een grote enquête verstuurd naar de 580 particulieren die in het eerste werkingsjaar een advies kregen. 103 mensen namen deel aan deze enquête. Dit zijn de resultaten:

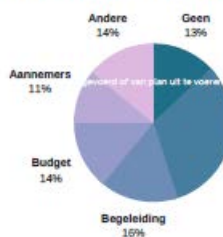
93% is tevreden tot zeer tevreden.

79% zegt dat het advies invloed heeft gehad op hun oorspronkelijke plannen.

“Het advies heeft er ons toe aangezet om na te denken en een oplossing te zoeken voor een meer aangenaam gevoel in onze ruimtes met het oog op energiebesparing.”

Meest voorkomende moeilijkheden:

TOP 8 MAATREGEL

1	dakisolatie	vervanging oude ketel	5
2	vervanging beglazing	zonnepanelen	6
3	verfraaiingswerken	vloerisolatie	7
4	gevelisolatie	zonnepoller	8

“Renovatie is starten aan het onbekende, vooral de uitdaging om een oud huis naar de 21e eeuw te brengen was de grootste uitdaging.”

BLIJVENDE NOOD AAN ADVIES EN BEGELEIDING!

3. Eco-wonen trajectbegeleiding (dienst Milieubeleidsplanning)

Antwoord:

Hedendaagse vormen van gemeenschappelijk wonen kennen meer en meer succes: van kangoerewonen tot cohousing. Er zijn gemeenschappelijke voorzieningen in beheer van debewoners, maar toch hebben de bewoners de nodige privacy. Collectief kunnen we onze woonomgeving efficiënter, bewuster en met meer respect voor mens en milieu aanpakken. Het vindenvan een site, stedenbouwkundige en ecologische voorschriften en andere regelgeving zijn enkele van de drempels waar initiatiefgroepen tegenaan lopen. Lokale besturen kunnen een belangrijke faciliterende en stimulerende rol spelen, vooral in de opstartfase van dergelijke projecten. Zij hebben stedenbouwkundig veel touwtjes in handen en zijn verantwoordelijk voor het lokale woonbeleid. Omdat de ervaring van de gemeenten met gemeenschappelijk wonen echter vaak beperkt is, biedt Samenhuizen vzw advies en begeleiding aan.

➔ Dit traject is sinds 2018 opgenomen in het milieucontract. Op dit moment is er nog geen enkele gemeente op ingegaan.

De groepsaankopen voor groene stroom (dienst Milieubeleidsplanning)

1. Hoe groen is die stroom?
2. Hebben de groepsaankopen geleid tot een effectief project bij de leveranciers van groene stroom om meer groene stroom te produceren

Gedeputeerde, diensten: Hertog - Milieu

Antwoord

1. Hoe groen is die stroom?

- Elke winnende leverancier moet voor de groepsaankoop groene stroom van de Provincie Oost-Vlaanderen de nodige garanties van oorsprong voorleggen. Met deze garanties van oorsprong, gecontroleerd door de VREG en conform met de Europese richtlijnen, bewijzen de leveranciers dat hun aanbod van groene stroom afkomstig is uit hernieuwbare energiebronnen. Dus ENGIE Electrabel levert 100% groene stroom aan elk wie overstapt via de groepsaankoop.
- Er bestaan verschillende manieren om leveranciers te beoordelen op hun 'groenheid'. Zo worden er in ons land hoofdzakelijk twee methodieken gebruikt: deze van Greenpeace en van de VREG. Greenpeace ontwikkelde haar eigen methodiek, de VREG volgt het Europees systeem van de Garanties van Oorsprong/Independent Certification Scheme. Meer informatie hierover kan je terugvinden op www.aib-net.org. Tot nu toe is het systeem van de VREG het enige onafhankelijke en objectieve systeem dat (verplicht) gevolgd wordt in Vlaanderen
- Momenteel kan er nog geen onderscheid gemaakt worden tussen groene stroom die wordt opgewekt door biomassa of door wind en zon, gezien deze wettelijk bepaald evenwaardig zijn. Binnenkort (voorjaar 2018) is dit wél het geval via de online GroenCheck van de VREG. Deze zal worden uitgebreid met gegevens over het land van herkomst en de energiebron van de groene stroom. Zie <http://www.vreg.be/nl/controleren-hoe-groen-uw-stroom-groencheck>

2. Hebben de groepsaankopen geleid tot een effectief project bij de leveranciers van groene stroom om meer groene stroom te produceren

Ik denk dat er slechts een zeer beperkt effect is tussen de groepsaankopen en de productie van groene stroom. Om zelf groene stroom te produceren op de schaal van de groepsaankoop, vergt een hele serieuze investering en waarschijnlijk ook een lange voorbereidingstijd. Wanneer een leverancier eigen geproduceerde groene stroom zou willen leveren aan klanten van de groepsaankoop, zou daar een voorbereiding van meerdere jaren voor nodig kunnen zijn. Het lijkt mij zeer onwaarschijnlijk dat dat gebeurt. Ik verwacht wél dat de groepsaankopen een goede bijdrage leveren aan het bewustzijn van de consumenten, dat zij kunnen kiezen voor groene stroom.

Als er vanuit de consumenten meer vraag komt naar groene stroom (uit België), wordt het mogelijk ook interessanter om meer groene stroom te produceren (in België).

Echter lijkt de invloed van door overheden beschikbaar gestelde subsidies voor grootschalige HE-projecten een stuk groter te zijn geweest dan specifieke vraag van burgers naar lokaal opgewekte stroom.

Bovendien heeft de provinciale groepsaankoop ook nog een andere doelstellingen, namelijk:

- **goedkopere energie** → door regelmatig te switchen wordt de energiefactuur beperkt. Wanneer men jarenlang klant blijft bij dezelfde leverancier en men de verlengingstarieven niet nauwgezet opvolgt, bestaat de kans dat men uiteindelijk bij een duurder contract belandt, dat niet meer marktconform is. Kwetsbare groepen en ouderen zijn gevoeliger voor agressieve marketingacties van leveranciers (vb. deur-aan-deur- verkoop, winkelsales etc): door deel te nemen aan de groepsaankoop wordt verhinderd dat zij jarenlang vast zitten aan een te duur contract.
- **geen zorgen**: begeleiding van inschrijving tot overstap en ook achteraf bij klachten is bemiddeling mogelijk. Dit is vooral van belang voor de offline klanten van de groepsaankoop die via loket of post inschrijven.
- **sociale dienstverlening**: wanneer men aan het loket vaststelt dat burgers een energieverbruik hebben dat afwijkt van het gemiddelde, wordt hier dieper op ingegaan, tips gegeven om energie te besparen en evt. doorverwezen naar o.a. de energiescan van de energiesnoeiërs.

Zonne-energie in scholen (dienst Milieubeleidsplanning)

1. In hoeveel scholen is er een project uitgevoerd en hoeveel % van de scholen doen daar aan mee
2. Waarom wordt hier gewerkt met crowd funding of coöperatieven? Zonnepaneelproject betalen zichzelf af na 6 à 8 jaar? Kan hier niet beter gewerkt worden met een systeem van goedkope energieleningen?

Gedeputeerde, diensten: Hertog - Milieu

Antwoord

1. In hoeveel scholen is er een project uitgevoerd en hoeveel % van de scholen doen daar aan mee

Het proefproject 'faciliteren van zonne-energie in scholen' liep in 2017 in 4 scholen:

- Vrije basisschool De Klimop – Bavegem
- Vrije basisschool De Parel – Heusden
- Vrije basisschool Wonderwijs – Destelbergen
- Sint-Franciscus-Instituut – Melle

Het vervolgtraject van het project 'faciliteren van zonne-energie' in scholen is nog in voorbereiding. Wij voorzien de opstart is voorzien voor juni 2018. Binnen dit vervolgtraject hebben we de intentie om 45 scholen te begeleiden over 3 jaar.

2. Waarom wordt hier gewerkt met crowd funding of coöperatieven? Zonnepaneelproject betalen zichzelf af na 6 à 8 jaar? Kan hier niet beter gewerkt worden met een systeem van goedkope energieleningen?

Goedkope energieleningen zijn natuurlijk een optie voor financiering. Dat wordt ook aangehaald in de 'Menukaart – Zonnestroom op school' (zie bijlage) die we in 2017 hebben uitgewerkt. Onder meer uit het proefproject blijkt echter dat scholen meestal niet over voldoende tijd en expertise beschikt om daadwerkelijk over te gaan tot het plaatsen van een PV-installatie. Daarom kunnen crowdfunding of burgercoöperaties een gepaste oplossing zijn, niet enkel voor het financieel luik maar omdat:

- men de bredere schoolgemeenschap betreft die wel tijd kunnen vrijmaken en meestal ook expertise aanbrengen (vb. ouders, grootouders, buurtbewoners);
- het een ideale hefboom kan zijn om educatie over hernieuwbare energie aan op te hangen naar de scholieren en de bredere schoolgemeenschap.

Energieke houtkanten (2014)

Is er bekend wat de resultaten zijn van deze brochure? Zijn er effectieve projecten uitgevoerd?

Gedeputeerde, diensten: Vercamer – Landbouw en Platteland

Antwoord

Deze brochure kadert in een gans traject rond houtige biomassa. Er is een visie ontwikkeld hoe het inzetten van houtige biomassa voor onze hernieuwbare energievoorziening duurzaam kan zijn en een stimulans voor klimaatadaptatiemaatregelen. Deze visie is vertaald in infographics en er wordt nu gewerkt aan een communicatiecampagne, vooral gericht op lokale besturen. Doel is om ze te overtuigen om in te zetten op houtige biomassaketels bij eigen gebouwen.

De brochure 'Energieke houtkanten' draagt bij tot de algemene verspreiding van kennis en inzicht over het efficiënt omgaan met beheer en aanleg van houtkanten. Dit met als doel grondstof en energie van eigen bodem benutten en opwaarderen van deze bijzondere landschapselementen.

In de afgelopen jaren zijn diverse initiatieven (projecten, beheerinitiatieven en nieuwe aanleg) mee geïnspireerd op de inzichten die in de brochure zijn meegegeven. Het is duidelijk dat zowel provinciale diensten, patrimonium, regionale landschappen als gemeenten, landbouwers, ...de aanplant van houtkanten in overweging nemen of effectief realiseren.

Hoewel het niet de bedoeling is te inventariseren wat waar aangeplant wordt, hebben we weet van een aantal aanplantingen met hoofddoelstelling houtproductie vb in Kruishoutem, Oosteeklo, Maldegem. Volgende week wordt in Sint-Laureins een houtkant van 400m bij een landbouwer aangeplant.

De grote hoeveelheid van bosgoedplanten die bij de laatste groepsaankoop plantgoed zijn besteld, wijst op verschillende aanplantingen van nieuwe ruime houtkanten. Anderzijds is het ook wel zo dat de economische terugverdien, zonder subsidies, niet positief is en dat dit een zekere terughoudendheid oplevert.

Ook het eigen patrimonium wordt ingezet: er komt een HB ketel aan de Huysmanshoeve en jeugdherberg t Schipken in de Gavers.

Drijvende zonnepanelen (2017-2018) – (dienst landbouw –en platteland)

Wat zijn de resultaten van de haalbaarheidsstudie? Zijn er effectieve projecten uitgevoerd?

Gedeputeerde, diensten: Vercamer – Landbouw en Platteland

? Verhoeve - POM

Antwoord:

Drijvende zonnepanelen kunnen een bijdrage leveren aan de doelstellingen op het vlak van hernieuwbare energie zonder extra ruimte in te nemen. Voor glastuinbouwbedrijven kan dit een bijkomende functie zijn voor de waterbekkens die ze gebruiken. Uit eerste inschattingen blijkt dat de opbrengsten van drijvende zonnepanelen tot 30 % hoger kunnen zijn dan bij de normale opstelling. Voor de teler hebben ze het voordeel dat het water beschaduwd wordt, waardoor de temperatuur er minder snel oploopt en er minder licht en verdamping is. Dit zou in theorie het algenprobleem mee in bedwang kunnen houden. Ook geeft het soms te warme water nu problemen bij het begieten van de planten. De doelgroep zijn in eerste instantie de grotere glastuinbouwbedrijven (vb. tomatentelers) in Oost-Vlaanderen en daarbuiten.

Een belangrijke conclusie van de energiestudie glastuinbouw was dat de gescreende bedrijven met PV panelen allemaal te weinig zelfgeproduceerde groene stroom verbruiken en een te groot aandeel ervan op het net wegzetten. Dat is niet optimaal voor het distributienetwerk omdat er op dat moment op het hele net al veel groene stroom komt en de stabiliteit van het net in het gedrang kan komen. En het heeft een negatief effect op de rendabiliteit en de terugverdientijd, omdat het injectietarief veel lager ligt dan de elektriciteitsprijs die de tuinder betaalt om op een ander tijdstip elektriciteit van het net te halen.

In aanvulling op (drijvende) zonnepanelen kunnen slimme meting, slimme sturing en een batterij hier soelaas brengen. Maar dit zijn nog technieken die weinig toegepast worden en enig financieel risico inhouden. Via dit proefproject zou zo'n installatie gebouwd en getest kunnen worden en de resultaten verspreid binnen de sector. Dit wordt wellicht een essentieel onderdeel van PV installaties op tuinbouw (en landbouw zoals in de melkveebedrijven). Slimme sturing houdt in dat bepaalde processen (bvb koeling, verwarming, beregening) net minder of meer worden aangesproken op het moment van minder of meeropbrengst door zonnepanelen. Een batterij biedt de mogelijkheid om een tijdelijk overschot aan elektriciteit (meestal rond de middag) op te slaan en op dagbasis opnieuw in te zetten wanneer er minder opbrengst is uit de zonnepanelen (avond, nacht, ochtend) zodat de capaciteit terug beschikbaar is tegen de volgende overschotperiode (meestal middag).

Resultaten haalbaarheidsstudie

De rendabiliteitsstudie van de POM geeft weer onder welke omstandigheden verschillende scenario's (niet) haalbaar zijn.

- De meerkost van drijvende zonnepanelen is niet terug te verdienen door een meeropbrengst zodat de terugverdientijd langer is dan met zonnepanelen op een dak.
- Sierteeltbedrijven kunnen maar 40 à 50% van de zelf geproduceerde stroom gebruiken door mismatch tussen productie en verbruik in tijd. Hiervoor moeten we verder inzetten op zoveel mogelijk geproduceerde zelf verbruiken door verbruik beter af te stemmen op productie en batterijen of andere manieren om energie te stockeren te ontwikkelen (omzetten in warm water of waterstof bvb).

- Grote vruchtgroentenbedrijven (bvb Stokstorm) hebben een grote potentie voor drijvende zonnepanelen maar kunnen de stroom zelf niet gebruiken omdat ze WKK's hebben die interessanter zijn (leveren ook CO² en warmte die nodig zijn op het bedrijf). Daarom is een regeling zoals bij de windmolens aangewezen voor de financiering/subsidiëring.

De belangrijkste factoren blijken de elektriciteitsprijs van het net (verschillend per bedrijf ifv onderhandeling met de leverancier) en het aandeel zelf verbruikte groene stroom (streven naar zo volledig mogelijk zelf verbruiken van de groene stroom) te zijn om de terugverdientijd haalbaar te maken. Op basis daarvan is – in overleg met Proefcentrum voor Sierteelt (PCS) – besloten om dat specifiek onderdeel van de proefopstelling (drijvende zonnepanelen, slimme sturing of batterij) te financieren dat de grootste meerwaarde zou opleveren voor dit klimaatproject. Met andere woorden,

- wat kan PCS zelf financieren?
- welk onderdeel houdt meer risico's in maar zou wel van strategisch belang kunnen zijn voor de sierteeltsector in Oost-Vlaanderen?
- Welk onderdeel kan na dit project zonder extra subsidies geïmplementeerd worden op andere bedrijven?

Verdere stappen:

- Sierteelt: nagaan of de goedkopere batterijoplossingen van Renault en Nissan rendabel kunnen zijn, micro-WKK promoten, slimme monitoring en slimme sturing promoten
- Vruchtgroentebedrijven: er wordt een case uitgewerkt voor Stokstorm door een Vlaamse leverancier van drijvende zonnepanelen waarmee een dossier opgemaakt wordt om de groenestroomcertificaten voor windmolens ook daar mogelijk te maken. De situatie en capaciteiten zijn immers gelijkaardig en de PVpanelen veroorzaken veel minder hinder dan windmolens en zijn veel gemakkelijker te vergunnen en te realiseren

Het PCS heeft nog geen beslissing genomen over een proefopstelling omdat nog niet alle data (kostprijs aankoop en exploitatie, evolutie capaciteit in de tijd, ...) beschikbaar zijn, meer specifiek over slimme sturing en de batterij. Hier zal wellicht begin 2018 een beter zicht op komen. Ondertussen bekijkt PCS of het mogelijk is om alvast een eerste stap te zetten en een minimale (drijvende) zonnepaneelinstallatie te installeren.

Het project DOEN! Voormalig energiemakelaar (Energie landschap)

Is er onderzocht hoe warmte gerecupereerd kan worden in de Waaslandhaven / Gentse haven? In de zone Beveren/Zwijndrecht wordt er frequent "afgefakkeld"? wordt er op een of andere manier warmte/energie gerecupereerd?
Is er onderzocht met ArcelorMittal op welke manier overtollige warmte van de hoogovens gerecupereerd kan worden?

Gedeputeerde, diensten: Verhoeve – Oost-Vlaanderen Energielandschap

Antwoord:

De specifieke doelstelling van het project DOEN is het uitwerken, testen en implementeren van een nieuwe openbare dienstverlening als systeeminnovatie:

- Een methodiek en toolkit uitwerken voor (lokale) besturen en organisaties die als energiemakelaar willen optreden;
- Testen van de uitgewerkte methodiek in 13 cases (WP 4) en op basis van ervaringen de methodiek bijsturen;
- Nieuwe energiemakelaars oprichten binnen de deelnemende publieke partners van het project;
- Bijkomende energiemakelaars binnen en buiten het interreg-werkingsgebied te werven en aan te sporen om in navolging van ons project een dienstverlening aan te bieden om stakeholders verder te helpen energie-uitwisselingsprojecten te realiseren.

Timing

De herziene projectaanvraag is goedgekeurd door het Interreg Comité van Toezicht op 7 maart 2018. Het project start op 1 april 2018 en eindigt op 31 maart 2021.

Cases

De cases zijn geselecteerd door de projectpartners op basis van een long list die is uitgedund. Bij het Interreg secretariaat hebben we ervoor gepleit om voldoende cases op te nemen zodat een trend kan worden waargenomen in de factoren van het welslagen of falen. Desondanks heeft men vanuit Interreg sterk de nadruk gelegd op het beperken van het aantal cases. In casu 13 voor het hele project.

De cases die opgenomen zijn in Oost-Vlaanderen:

- Arcelor Mittal – Zelzate/Terneuzen,
- IVAGO – Gent
- Bedrijventerrein Hoogveld Dendermonde.

Er zijn ook een aantal 'reserve' cases voorzien. Voor de provincie Oost-Vlaanderen zijn dat:

- Warmtenetwerk Aalst,
- Evergem als warmtevrager t.o.v. havengebied,
- bedrijventerrein Kruishoutem en bedrijvenparken Sint-Niklaas

Specifieke antwoorden op bovenstaande vragen:

1. In vermelde cases zal o.m. onderzocht worden of en hoe warmte kan gerecupereerd worden om uit te koppelen naar omliggende functies (KMO, wonen, openbare gebouwen, enz.). In relatie tot het Gentse havengebied is dat het geval voor de case Arcelor Mittal – Zelzate/Terneuzen en de reserve case Evergem als warmtevrager t.o.v. havengebied.
2. De zone Beveren/Zwijndrecht is niet opgenomen in de cases van het project
3. Voor de case Arcelor Mittal – Zelzate/Terneuzen zal o.m. bekeken worden of en hoe restwarmte kan uitgekoppeld worden.

Uitkoppeling van Arcelor is voorzien via en DOEN en INSY. DOEN voorziet een uitkoppeling naar functies buiten het havengebied als vrager. INSY voorziet uitkoppeling naar andere bedrijven binnen het havengebied als vrager.

Naar effectieve uitkoppeling zal een uitkoppeling naar andere industrie binnen het havengebied mogelijks eerst komen omwille van - in algemeenheid aangenomen - een snellere terugverdientijd. Dit vormt dan een stapsteen voor uitkoppeling naar functies buiten het havengebied.

In die zin kunnen INSY en DOEN complementaire projecten zijn.